

9.3.2023

Suomen yleisavustus YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenille (UN Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) vuonna 2023**TAUSTA**

YK:n tasa-arvojärjestö UN Women (UN Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) edistää sukupuolten välisen epätasa-arvon ja syrjinnän poistamista sekä naisten ja tyttöjen aseman, mahdollisuuksien ja oikeuksien vahvistamista. UN Womenilla on ns. kolmoismandaatti: hallitustenvälisten elinten tukeminen normatiivisesti globaalin politiikan, normiston ja standardien luomisessa, jäsenmaiden tukeminen niiden toimeenpanossa maatasolla sekä YK-järjestelmänlaajuisen tasa-arvotyön johtaminen ja koordinointi.

SUOMEN TUEN PERUSTELUT

Suomi on ollut UN Womenin vahva tukija sen perustamisesta lähtien, ja kehityspoliittisessa selonteossa järjestö on määritelty yhdeksi Suomen keskeisistä YK-kumppaneista. UN Womenin toiminta edistää yhtä Suomen ulkopoliittikan päätavoitetta, sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä. Suomen määrätietoisesta poliittisesta vaikuttamisesta ja rahallisen tuen ansiosta Suomella ja UN Womenilla on hyvä kumppanuussuhde. Suomi on UN Womenin johtokunnan jäsen vuonna 2023 ja suurin yleisrahoituksen lahjoittajavaltio vuosina 2020, 2021 ja 2022. Suomi katsoo pääjohtaja Sima Bahousin hoitaneen vuonna 2021 alkanutta toimikauttaan tehokkaasti.

Sukupuolten tasa-arvon ja naisten ja tyttöjen aseman edistäminen on pitkäjänteistä työtä, jossa tuloksia syntyy hitaasti. Naisten ja tyttöjen asema on myös Covidin myötä globaalisti heikentynyt ja tasa-arvon puolesta puhujia ei globaalissa mittakaavassa ole montaa. Tasa-arvoa ei ole saavutettu yhdessäkään maailman maassa.

Suomi tukee UN Womenin strategisen suunnitelman 2022-2025 sekä siihen sisältyvien painopisteiden toimeenpanoa ja korostaa erityisesti järjestön lisäarvoa muihin YK-kehitysjärjestöihin nähden, tuottavaa järjestelmänlaajuista koordinaatiroolia ja normatiivista työtä. Nämä ovat kivijalka naisten oikeuksien edistämiseksi, erityisesti maatasolla ja alueellisesti. Strateginen suunnitelma valmisteltiin läheisessä koordinaatiossa jäsenmaiden, kansalaisjärjestöjen ja muiden YK-järjestöjen kanssa.

Koronapandemian aikana UN Women keskittyi onnistuneesti nostamaan tasa-arvoa YK:n koronavasteen keskiöön. Järjestöstä on tullut globaali johtaja sukupuolen mukaan eriytettävän tiedon tuottamisessa. Se hyödyttää monia toimijoita ja on tarpeen mm. globaalin kehitysrahoituksen hyvin alhaisen tasa-arvo-osuuden nostamisessa. UN Women työskentelee menestyksellisesti kriisialueilla, kuten Afganistanissa ja Ukrainassa. Lisäksi järjestö on hoitanut

sihteeristönä Generation Equality –kampanjaa, jossa tasa-arvon saavuttamista vauhditetaan tulevien neljän vuoden aikana konkreettisilla toimenpiteillä hallitustenvälisen toiminnan rinnalla monitoimijaprosessissa. Suomi toimii Generation Equalityssa johtoroolissa ”teknologia ja innovaatiot tasa-arvon puolesta” –toimintakoalitiossa.

Tärkeä askel tasa-arvonäkökulman integroimiseksi YK:n toimintaan on, että UN Womenista on tullut IASC:n jäsen. Inter-Agency Standing Committee on vuonna 1991 perustettu YK:n korkeimman tason humanitaarisen avun koordinaatiofoorumi. 18 järjestön muodostama foorumi muotoilee politiikkaa, asettaa strategisia prioriteetteja ja mobilisoi resursseja humanitaarisiin kriiseihin.

Suomi on kiinnittänyt erityistä huomiota YK:n kehitysjärjestelmän riskienhallintakykyyn UNOPSissa havaittujen väärinkäytösten myötä. Ulkoministeriö on teettänyt ulkopuolisella toimijalla, KPMG:n Suomen toimistolla, riskienhallinta-arviot viidestä YK:n kehitysjärjestöstä (UN Women, UNFPA, UNDP, UNICEF ja UNEP). Selvitysten mukaan järjestöjen toiminnasta ei löytynyt sellaisia epäselvyyksiä tai muita tekijöitä, joiden vuoksi Suomen kokonaisrahoitusta pitäisi arvioida uudelleen.

UN Womenilla on kokonaisvaltainen puitesäännöstö väärinkäytösten, korruption sekä seksuaalisen hyväksikäytön ja häirinnän osalta. Väärinkäytösten vastaisessa ohjelmassa on kuitenkin joitain puutteita, kuin myös henkilöstön koulutuksessa. Lisäksi järjestön oman, sisäisen eettisen toiminnon tai toimiston puute on merkittävä riski. YK:n sihteeristön eettisen toimiston raportointi ei ole järjestötasolla riittävää. Eettiset toiminnot pitävät sisällään mm. henkilöstökoulutuksen sekä toiminnan korruption ja varojen väärinkäytön ja seksuaalisen ja sukupuolittuneen väkivallan ehkäisemiseksi. Lisäksi kiinnitettiin huomiota mm. väärinkäytöksiä koskeviin tutkimuksiin ja ilmiäntajien suojeluun liittyviin kehitystarpeisiin.

Suomi jatkaa yhteistyötä järjestön kanssa sen riskienhallintakyvyn ja hyvän hallinnon kehittämiseksi. Vuoden 2022 yleisavustuksesta kohdennettiin 500 000 euroa eettisen toiminnon kehittämiseen ja järjestöön on sen jälkeen rekrytoitu uusi eettinen neuvonantaja.

Tehokasta vaikuttamista järjestön toimintaan ja riskienhallintaan jatketaan järjestön johtokunnassa ja kahdenvälisissä vuosikeskusteluissa.

SUOMEN RAHOITUSTASO

Suomi antaa yleisrahoitusta useille YK-kehitysjärjestöille, joista UN Women on toiseksi suurin Suomen yleisrahoituksen vastaanottaja. Suomi on vuosina 2020, 2021 ja 2022 ollut UN Womenin suurin yleisrahoittaja 19 miljoonan euron rahoitusosuudella. UN Women on maaliskuussa 2023 avannut kaksi ASG-tason postia, joita Suomi aktiivisesti tavoittelee. Suomi ei ole lähihistoriansa aikana ollut minkään muun keskeisen YK-järjestön suurin rahoittaja. Lisäksi Suomi tukee UN Womenin toimintaa korvamerkitysti useassa kehityspolitiikan pääkohdemaassa sekä Lähi-Idässä ja Pohjois-Afrikassa. Hallitusohjelman mukaisesti kehitysyhteistyötä tehdään pitkäjänteisesti Suomen painopistealueilla, joista yksi on naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet.

Suomella ja UN Womenilla on hyvä kumppanuussuhde. UN Womenin yleisrahoituksen pitäminen korkealla tasolla on strategisesti tärkeää, ottaen huomioon vahvistuva globaali, tasa-arvoa ja naisten oikeuksia vastustava liike. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on pitkäjänteistä työtä, jossa tuloksia syntyy hitaasti. Tasa-arvoa ei ole saavutettu yhdessäkään maailman maassa.

Hallitusohjelman mukaan hallituskaudella nostetaan tehokkaiksi ja tuloksellisiksi todettujen YK-järjestöjen rahoitusta Suomen painopistealueisiin keskittyen. Suomen tavoitteena on saada tasa-arvo keskeiseksi osaksi YK:n toimintaa ja tasa-arvotyön rahoitus läpileikkaavaksi sekä voimakkaalle kasvu-uralle globaalin kehitysrahoituksen kokonaisuudessa. Esitettävä yleistuki vuodelle 2023 on kolmen edellisen vuoden tapaan 19 miljoonaa euroa.

ESITYS

Esitetään, että vuoden 2022 talousarvion momentilta 24.30.66 (varsinainen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelman kohdan 24.30.66.1 (monenkeskinen kehitysyhteistyö) sitomattomasta siirtomäärärahasta myönnetään 3 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 talousarvion momentilta 24.30.66 käyttösuunnitelman kohdan 24.30.66.1 (monenkeskinen kehitysyhteistyö) sitomattomasta määrärahasta myönnetään 16 000 000 euroa yleisavustusta YK:n tasa-arvojärjestölle (UN Women).